

Universitäts- und Landesbibliothek Tirol

Die Serben-Ansiedlungen in Steiermark und im Warasdiner Grenz-Generalate

Bidermann, Hermann Ignaz

Graz, 1883

Vorwort

Bezbrojne pesme govore o slavi srpskih boraca u staro i novo doba. Ali za ustmeno predanje ima srazmerno malo dokumenata i ako ovo verovatnosti onih pevanih priča ništa ne oduzima, to manjka ipak znanje pravih prilika i odseka vremena, u koje ono što se je zbilo staviti treba. A osobito ima vrlo malo ispravnih izvora za povest srpskoga naroda za vreme od 1500—1600. S toga će prijateljima ove istorije milo biti, kad iz ovoga rada doznaju, da su se ti izvori za označeni prostor vremena u gradačkim arhivama u tolikom broju sačuvali, da ovdašnji Srbima s toga skoro zaviditi može. Jer ratna istorija srpskih porodica, kako su se iste u velikoj množini naseljavale, njihove zasluge za obranu hrišćanskih zemalja i za kultivisanje tla jedne zemlje, koja bi bila ostala pusta, da ju oni ne zauzeše: svi ovi važni dogodjaji mogu se doznati iz tih isprava i originalnih akata. Uz to popravlja se ona dosta rasprostranjena zabluda i jasno se vidi, da su Srbi kod austrijskih krajiških zapovedništva već u XVI. stoleću imali prijatelja i zaštitnika, koji su njihove vojničke vrline iskreno cenili, odobravali njihovu težnju, da svrgnu jaram

turski, i tako su pomagali jednome delu srpskoga naroda u najteže vreme njihovih silnih iskušenja narodnoga poniženja.

Najslavnije plemiće Štajerske: Herbersteine, Trautmaunsdorfe, Gleispache i poveći broj ovdašnjih plemića nižega reda vidimo tu, gde igraju ulogu sprskih zaštitnika; šta više ceo savez štajerskih plemića, daje za njih obilne žrtve, kupuje im zemljištva, nabavlja hranu, prinosi na gradjenje tvrđava, koje su im dozvoljale, da osnuju nov zavičaj na staroslavonskoj zemlji. Ovaj novi zavičaj Srba tako se je raširio u toku od 60 godina po prilici, da je isti g. 1650 na 200 sela računano bio i tvrdilo se je, da su ona obim Gornje Slavonije podvostručila.

Kako je ovo proširenje nastalo, kako su takodjer i u Štajerskoj srpske naseobine postale, ali ih ovde srazmerno brzo ne stade: to pripoveda ova rasprava na osnovu autentičnih dokaza. Pisac je godinama potraživao ove dokaze ne samo u Gracu, nego takodjer u Beču i u Ljubljani sasvim se odavši predmetu, kojega ispitivanje si je stavio za zadatak. Evo kratka pregleda rezultata, koji su odavde dobiveni:

Uvod s. 3—5. — Srpski doseljenici na ugarskoj zemlji u prvoj polovini XVI. stoleća s. 5—10. — Prikupljanje istih na slavonskoj Granici oko polovine XVI. stoleća s. 10—12. — Naseljivanje Srba u Štajerskoj s. 13—34. — Nagadjanje o veroispovesti ovih naseljenika s. 34—36. — Ratne zasluge istih s. 36—37. — Početak pomaknuća Srba k zapadu s. 38. — Uzaludni pokušaji, da se oni u Gornjoj Slavoniji nasele s. 38—41. — Ovde zaista naseljenje Srba (proleća 1596 — zime 1600), s. 42—59. — Zauzetost štajerskih staleža protiv daljnog takvog naselivanja s. 59—60. — Pridolazanja u Gornju Slavoniju u vremenu od 1600 do 1679, s. 60—62.

Ako ovaj rad odziva nadje, to će pisac za njim skoro još opsežnije študije napisati o velikoj naseobini Srba u Kranjskoj, o srpskim naseljivanjima na zemljištu negdašnje hrvatske vojničke krajine i o njihovu raštrkanom rasprostranjenju u unutarnjoj Ugarskoj.

Materijal je gotov.

Neka se izradom njegovom ranovo posvedoči, da Nemač, služeći znanosti rado priznaje svakoj narodnosti ono, što joj pripada, in ono što je na istoriji osnovano svuda rado iznosi na vidik, sve jedno mu je da li tim prošlost svoga ili drugoga naroda objašnjava.

